

BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QITISHNING YANGI METODLARI

Toshkent viloyati Qibray tumani

34- maktabning boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Ermatova Charos Tursunovna

Annotatsiya: Maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish va ularning turlari to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan. Shuningdek, ularning bugungi kundagi ahamiyati haqida so'z borgan.

Kalit so'zlar: ta'lim, innovatsiya, o'qitish, zamonaviy, metod.

Bugungi kunda pedagogik nazariyadan tashqari zamonaviy pedagogik amaliyot jarayonlarida innovatsion metodlardan foydalanish zamon talabi darajasiga globallashti. Ta'lim jarayonida yangidan yangi metodarni qo'llash hozirgi kundagi o'quvchilarni boshlang'ich ta'limning obyektlaridan biriga aylandi. Innovatsion faoliyat davlat siyosati darajasiga ko'tarilib, hukumatimizning 2020-yil 7-aprelda qabul qilingan "Innovatsion faoliyat to'g'risida" O'zbekiston Respublikasining qonuni, "2022-2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Prezident Farmoni qabul qilindi. Shuningdek O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ga asosan zamonaviy ta'limning ilg'or metodlaridan foydalanish boshlang'ich sinflarda ta'lim oluvchi o'quvchilarning ilmiy ko'nikmalarini oshirishda asosiy me'zon sifatida qabul qilingan.

Ta'lim jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalarni faol qo'llash, ta'lim samaradorligini oshirish, tahlil qilish va amaliyotga joriy etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Boshlang'ich ta'lim umumta'lim maktablarining bosh bo'g'ini bo'lgani sababli ana shu jarayonda o'quvchi shaxsining mukammal rivojlanib borishiga ko'proq e'tibor berish lozim. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mas'uliyatlari cheksizdir. Ular maktab ostonasiga endigina qadam qo'ygan o'quvchilarni maktab hayotiga ko'niktirib, zamonaviy bilim olishlariga yo'l ochib beradilar. Bolalarning o'qishga munosabatlari, aqliy salohiyatlari ana shu davrda shakllanadi. Bu ham

boshlang'ich sinf o'qituvchilarining vazifasi mas'uliyatli ekanligini ko'rsatadi. Pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslar tashkiliy usullari, o'tkazish metodlariga ko'ra o'quvchi ehtiyojiga mos tushishi kerak. Chunki bunday darslar bola ruhiyatiga yaqinroq bo'ladi. Ta'lim tizimida innovatsion deyilganda, ta'lim maqsadi va mazmuniga yangilik kiritish, yangicha yondashish, pedagog va talabaning hamkorligidagi faoliyatini tashkil etish, pedagogik texnologiyalarni takomillashtirish jarayoni, ta'limning uslub, shakl va vositalarining majmuasi tushuniladi. Biz zamonaviy o'qitish usuli deb atagan yangi o'qitish usuli ko'proq amaliy faoliyatga asoslangan bo'lib, o'quvchining ongini markazlashtiradi va bu ularni o'rganish jarayoniga to'liq jalb qiladi. Zamonaviy o'qitish usulida o'quv dasturini o'qitish va rejalashtirish o'quvchini asosiy maqsad sifatida ushlab turish bilan amalga oshiriladi. Amaldagi usullar yangi avlod talabalari bilan unchalik samarali ishlamaydi. Standartlashtirilgan ta'lim bolaning individual fazilatlarini va ijodiy o'sishga bo'lgan ehtiyojni hisobga olmaydi. Eski usullar bilan hal qilib bo'lmaydigan qator muammolarga qaramay, innovatsiyalarni joriy etishda qiyinchiliklar mavjud. O'qituvchi tushunishi kerakki, innovatsion usullarni joriy etish nafaqat o'quvchilarga materialni yanada samarali o'zlashtirishga yordam beradi, balki ularning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Lekin bu o'qituvchining o'z intellektual va ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarishiga ham yordam beradi. So'nggi yillarda fan va texnika sohasidagi bilimlar ko'lami keskin oshdi, insonning fan va texnika sohasidagi yangi bilimlarga moslashish qobiliyati ham oshdi. Shunday qilib, turli sohalarning noma'lum va ochilmagan sohaslarini o'rganish uchun innovatsion va ijodiy aqllarga katta ehtiyoj bor. Zamonaviy dunyo va bilimga asoslangan texnologiya davriga dosh berish uchun zamonaviy usullarni qo'llash rivojlangan dunyoda kuchli bo'lishning yagona vositasidir. Zamonaviy o'qitish, shubhasiz, zamon talabidir, chunki uning zamonaviy davrda dolzarbligi. Ilm-fan va texnika sohasidagi inqilob rivojlanish yo'lida yuzaga keladigan har qanday holatlarni hal qilish uchun buyuk g'oyalar va keng qamrovli harakatlarni talab qiladi. Buning barchasi buyuk o'quvchilarning kichik yelkalarida. Demak, talabalarga nafaqat bilim berish, balki ularning malakasini oshirish juda muhim. Turli xil o'qitish usullarini batafsil o'rganib chiqqandan so'ng, biz qaysi pedagogik o'qitish usuli yaxshiroq ekanligini ayta olmaymiz! An'anaviy o'qitish usullari ham, zamonaviy o'qitish usullari ham o'zining ijobiy va salbiy

tomonlariga ega. Ular o'xshash, ammo bir-biridan farq qiladi. Zamonaviy o'qitish usullarining afzalliklari uning asosi sifatida an'anaviy o'qitish usullarini hisobga olishi va o'quvchilar yangilarini o'z ichiga olgan holda uni butunlay e'tibordan chetda qoldirmasliklari kerak. Biroq, zamonaviy o'qitish usullari hozirgi asrga atrof-muhit va muhit bilan engish uchun mos keladi. Innovatsion ta'lim texnologiyasi - o'qitishning innovatsion usullaridan foydalanishga asoslangan ta'lim texnologiyasi. Pedagogika fanida innovatsion ta'lim texnikasining uch turi shartli ravishda ajralib turadi: o'quv jarayonini yoki uning muhim qismini qayta tashkil etishni talab qiladigan radikal, birlashtirilgan, bir nechta ma'lum elementlarni, uslublarni yoki usullarni birlashtiradigan, shuningdek, modifikatsiya qiluvchi yaxshilashni maqsad qilgan. ularni sezilarli darajada o'zgartirmasdan klassik usullar. Agar ularning mazmun tomonini tahlil qiladigan bo'lsak, bu texnologiyalar o'quvchilarning kasbiy faoliyatni tushunishga ijodiy yondashishini shakllantirishga, fikrlash mustaqilligini, muayyan vaziyatda maqbul qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradigan faol o'qitish usullariga asoslanganligini ta'kidlash mumkin. Bugungi kun o'qituvchisidan ilg'or pedagogik va yangi axborotlar texnologiyalaridan o'quv jarayonini talab qilish. Tajribalarimiz asosida dars mashg'ulotlarida interfa metodlarni qo'llash orqali ta'lim-tarbiya yo'llariga doir qaydlarimizni bayon yuqori qismi. O'ylaymizki, u o'quv mashg'ulotlarini qo'llashni bizga hamkasblar amaliy yordam beradi. , o'z yo'nalishini va mustaqil hayotga tayyorgarlik ko'rishda mas'uliyatli vazifalarni sud orqali yaqin ko'makchilardan biriga aylanadi. ayrim sinflar kesimida ayrim mavzular asosida o'qitishning zamonaviy usullarini tatbiq etish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Boshlang'ich maktablarda amalga oshirish mumkin bo'lgan eng yaxshi o'qitish usullaridan ba'zilar davolashdir:

1. Vizualizatsiya Vizual va amaliy ta'lim orqali zerikarli ilmiy tadqiqotlarni hayotga olib kelish, o'quvchilarga xavfsizlik hayotda qanday qo'shimcha ta'limni yordam berish.
2. Hamkorlikda o'qitish O'quvchilarni kichik guruh yoki butun gunohkor bo'lish orqali birgalikda ishlashga qodir bo'lgan o'quvchilarni rag' yordam.
3. So'rov asosida ko'rinish O'quvchilarni savol va o'z yordamlarini o'rganishga yordam beradi, ularga yordam beradi. Har ikkisi ham muhim hayotiy ko'rinishi.

4. Farqlash Hech kim ortda qo'llab-quvvatlash uchun o'quvchilarning qarashlariga qarab boshqaruvni taqsimlash orqali ta'lim jarayonini farqlash va aniqlash.

5. Kasbiy ishlab chiqarish Muntazam kasbiy dasturlarida ishtirok etish o'qituvchining darslarini yaxshilashning ajoyib usuli.

Samarali o'qituvchi bo'lish oson ish emas, chunki har bir o'quvchi nodir, ammo ta'lim strategiyalarining birlashmasidan, o'qituvchilar ta'lim uslublarini hamda o'quvchilarning bilimlarini va uni moddiy olib borish, sinfdagi o'quvchilar uchun dinamik va motivatsion muhitni kerak. Mustaqil ta'lim jarayonida talabalar nimani o'rganishlari va o'zlarini qanday baholashni o'rganishdan tortib, o'z bilimlarini to'liq nazorat qiladilar. O'qituvchi bu jarayonning bir qismi bo'lishi mumkin, ammo ularning roli fasilitator roliga o'zgaradi. Ular o'quvchiga o'quv materialini berib, ularning yutuqlari haqida fikr-mulohazalarini berib, uni qo'llab-quvvatlashlari mumkin. Mustaqil ta'lim imkon qadar shaxsiylashtirilgan va moslashuvchan. Bu o'quvchilarga to'liq avtonomiya va erkinlik beradi. Boshqa tomondan, u ko'pincha javobgarlikka ega emas va u bilan o'tish uchun katta motivatsiyani talab qiladi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. *Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyotining poydevori.* - T.: «Sharq» nashriyot-matbaa kontserni, 1997.

2. *Axmedov M., Abduraxmonova N. Jumayev ME Birinchi sinf matematika darsligi.* Toshkent. "Turon-iqbol" 2008 yil.,

3. *BOSHLANG'ICH SINFLARDA INNOVATSION METODLARNING AHAMIYATI,* Nilufar Mahamadjon, Qizi Qo'Chqorova, <https://cyberleninka.ru/article/n/boshlang-ich-sinflardainnovatsion-metodlarning-ahamiyati>

4. *Boshlang'ich sinflarda o'quv mativlarining xususiyatlari* Bekmurodova, J. A. *Boshlang'ich sinflarda o'quv mativlarining xususiyatlari / J. A. Bekmurodova. — Tekst : neposredstvennyy // Molodoy uchenyy. — 2020. — № 2 (292). — S. 445447. — URL: <https://moluch.ru/archive/292/65552/> (ma'lumotlar: 12.01.2021).*

5. *Ovcharova R. V. Prakticheskaya psixologiya v nachalnoy shkole.* - M.: TTs Sfera, 1998. — S. 240.

6. *Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori.* - T .: "Sharq" nashriyot-matbaa konserni, 1997 y